

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA CULTURA (CULTURA)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 20 d'abril de 2023, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat en relació amb els descomptes que s'aplicaven al Festival Grec.

Hi exposava el següent:

En data 19 d'abril de 2023, va comprar entrades per al Festival Grec d'aquest any 2023.

Quan havia de fer el pagament, se li donava opció d'escollir descomptes:

Tarifa Jove (fins a 30 anys), a 15 €.

50% de descompte amb la Targeta Rosa, per a famílies nombroses i monoparentals.

50% de descompte per a entrades Last Minute al Teatre Grec.

25% de descompte per a persones de més de 65 anys i persones a l'atur.

20% de descompte amb el carnet de Biblioteques de Barcelona.

Grups

30% de descompte per a grups de més de deu persones (venda a l'OCCU).

25% de descompte per a grups d'entre sis i deu persones al Teatre Grec (venda a l'OCCU).

* Es pot demanar l'acreditació corresponent que validi el descompte aplicat a l'hora de comprar les entrades.

* Alguns espectacles poden tenir descomptes limitats.

Tot i que a l'últim punt s'indicava que alguns descomptes eren limitats, no especificava quins.

A l'hora de fer el pagament en línia, aquest no es podia fer i sortia un avís dient que el descompte per a famílies nombroses havia arribat al seu límit.

Va demanar explicacions al Festival Grec i li van confirmar la limitació als descomptes perquè ho havien acordat amb els i les artistes.

Els seus motius de queixa són:

- Els límits posats al descompte amb carnets de famílies monoparentals i famílies nombroses.

- Si el carnet és competitiu o és universal.
- Per què en un festival organitzat per un ens públic, amb fons públics, els artistes poden decidir les limitacions de bonificacions.
- Per què un ens públic pot fer aquestes diferències en carnets d'aquesta importància.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 24 d'abril de 2023, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 12 de maig de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

- El Consell d'Administració de l'Institut de Cultura de Barcelona aprova les tarifes i els descomptes del Festival Grec. Aquesta informació es publica al BOP (*l'informe municipal adjunta una còpia de la publicació al BOP dels preus per a les activitats, que no es reproduceix aquí per la seva mida*).
- Com s'indica en aquell document, l'aplicació dels descomptes es pot limitar en funció de les característiques de l'aforament dels espais i dels acords contractuals amb les companyies actuant o amb els promotors dels espectacles.
- Al web del Grec Festival sí que es detallen els espectacles amb descomptes limitats: <https://www.barcelona.cat/grec/ca/abonaments-i-dtes>
- L'espectacle *Beethoven 7*, de Sasha Waltz & Guests, així com els concerts de Joan Dausà, Sílvia Pérez Cruz, Rufus Wainwright i Mayte Martín Quartet tenien descomptes limitats.
- Es promou una política el més àmplia possible per facilitar l'accessibilitat al festival a través de la política de preus i de l'aplicació de descomptes (com el 20% amb el carnet de Biblioteques de Barcelona).
- El sosteniment del festival es basa també en els ingressos per la venda d'entrades, de manera que aquests descomptes s'han d'equilibrar amb els

ingressos. Els aforaments i les característiques de cada espectacle marquen, per tant, les limitacions en els descomptes.

Existeix un nombre limitat d'entrades amb descompte per a cada espectacle, i així s'informa en el procés de venda d'entrades. L'aplicació del descompte es fa fins a esgotar aquestes entrades. L'accés és universal a totes les famílies nombroses o monoparentals que vulguin adquirir entrades per al festival fins a esgotar els descomptes disponibles.

CONSIDERACIONS

1. Aplicació de descomptes a famílies nombroses o monoparentals al Festival Grec

El document de "Preus per a les activitats, lloguers i serveis culturals desenvolupats per l'Institut de Cultura de Barcelona", aprovat pel Consell d'Administració de l'ICUB el 5 d'octubre de 2022, estableix els descomptes a aplicar al Festival Grec de Barcelona. Així, entre aquests descomptes en trobem un de fins al 50% per tarifa familiar, carnet de família nombrosa o de família monoparental.

En el mateix punt, i tal com també exposa l'informe municipal, es diu que "l'aplicació dels descomptes es pot limitar en funció de les característiques de l'aforament dels espais i dels acords contractuals amb les companyies actuant o amb els promotors/es dels espectacles".

El document també diu que "en general, l'Institut de Cultura de Barcelona s'adhereix a l'acord sobre descomptes i entrades gratuïtes aplicat per ADETCA (Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya)".

És a dir, l'ICUB, en l'aplicació dels descomptes a les famílies nombroses o monoparentals, també té en compte l'aplicació d'altres circumstàncies o condicionants:

1. Característiques dels espais
2. Acords contractuals amb les companyies o promotors dels espectacles
3. L'adhesió a l'acord sobre descomptes aplicat per l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya

El resultat de l'aplicació d'aquesta combinació de factors dona com a resultat el fet que l'accés de les famílies monoparentals o nombroses al descompte del 50 % previst no està garantit a partir de l'acreditació de la situació, sinó que es dona un accés amb **caràcter de concurrència no competitiva**. És a dir, **s'estableixen uns descomptes que s'apliquen en funció de l'ordre d'arribada, amb un nombre determinat, fins que aquestes entrades amb descompte s'exhaureixen**.

2. Marc normatiu, en cultura i protecció a les famílies

L'accés a la cultura constitueix un dret recollit a la Declaració Universal de Drets Humans. Concretament, l'article 27.1 estableix que tota persona té **dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat i a gaudir de les arts**.

Així mateix, el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals estableix, a l'article 15.1.a), el **dret de tota persona a participar en la vida cultural**.

Aquest dret es recull a l'Estatut d'autonomia de Catalunya quan a l'article 4.2 diu que els poders públics de Catalunya han de facilitar la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social. En la mateixa línia, l'article 22.1 estableix que totes les persones tenen **dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura**. L'article 44.5 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya indica que els poders públics han d'emprendre les accions necessàries per facilitar a totes les persones l'accés a la cultura i als serveis culturals, entre altres àmbits.

L'article 25 m) de la Llei 7/1985, reguladora de les bases de règim local, estableix com a **competència dels municipis la promoció de la cultura i dels equipaments culturals**. Així mateix, el Decret legislatiu 2/2003, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, estableix a l'article 66.3.n) la **competència municipal en les activitats i les instal·lacions culturals**.

En aquest marc competencial, **l'Ajuntament de Barcelona, ha manifestat un compromís ferm amb la cultura i l'accés** a la cultura. Així, la Carta municipal determina a l'article 113 que l'Ajuntament ha de proporcionar ofertes culturals d'interès per a la ciutadania, posant un especial èmfasi en la promoció d'iniciatives culturals als districtes i als barris.

També la Carta de ciutadania —Carta de drets i deures de Barcelona— estableix a l'article 27.1 que **totes les persones tenen dret a participar en la vida cultural de la ciutat en igualtat de condicions**.

La Carta de Roma, en què va participar Barcelona en el marc de l'organització CGLU (Ciutats i Governos Locals Units), assenyala que **cal eliminar les desigualtats en l'accés i la participació en les activitats culturals, així com donar suport les activitats culturals per a persones vulnerables i desfavorides**.

A més, cal parar atenció a la **normativa en matèria de protecció a les famílies**.

En l'àmbit estatal, l'article 39 de la **Constitució espanyola imposa als poders públics l'obligació d'assegurar la protecció social, econòmica i jurídica de la família**.

La Llei 40/2003, de protecció a les famílies nombroses diu, a l'article 12.1, que les administracions públiques competents establiran un **règim d'exempcions i bonificacions per als membres de les famílies nombroses** que tinguin reconeguda aquesta condició, en relació amb les taxes i els preus per a la prestació de serveis o la realització d'activitats de seva la competència. Aquí, al punt b, hi trobem: **l'accés als béns i serveis socials i culturals**.

La llei estatal equipara les famílies monoparentals amb les famílies nombroses en alguns supòsits. La Llei i el Reial decret 1621/2005, que la desenvolupa reglamentàriament, preveuen per a aquestes famílies **una sèrie de beneficis de caràcter universal en alguns casos, i beneficis en funció de la renda en altres casos**.

A Catalunya, l'Estatut d'autonomia de Catalunya recull la protecció de les famílies i, a l'article 40.2, encomana als poders públics **garantir la protecció jurídica, econòmica i social de les diverses modalitats de família.**

La Llei autonòmica 18/2003, de suport a les famílies, així com el Decret 151/2009 que la desplega, equipara les famílies monoparentals amb les famílies nombroses a l'article 2. Aquest marc regulador determina dos nivells diferents de famílies monoparentals: la general i l'especial (amb més de dos infants o amb algun dels dos infants amb una discapacitat).

La Llei 18/2003 habilita els ajuntaments a introduir mesures econòmiques de suport a les famílies monoparentals i nombroses. Així, l'article 20 diu que les entitats locals han d'incloure **beneficis fiscals en les taxes i els preus públics per la prestació de serveis públics o per activitats de la seva competència com a mesura de suport a les famílies**, de conformitat amb el que disposen les legislacions estatals i autonòmiques sobre règim local i, si és procedent, la legislació sectorial corresponent. A l'article 21 també diu que les entitats locals han de promoure un tracte més favorable als membres de famílies amb càrregues familiars pel que fa a les contraprestacions que hagin de satisfer les entitats, les empreses i els establiments concessionaris de serveis públics.

3. Els criteris de l'ICUB i la normativa

Resulta evident, d'acord amb la normativa exposada al punt anterior, que **el dret a la cultura constitueix un dret bàsic i fonamental, en el qual, a més, s'ha de vetllar per tal que no es puguin donar situacions de desigualtat en l'accés a la cultura o, el que és el mateix, per tal que no es donin situacions que puguin ser constitutives de tracte discriminatori.**

Cal recordar que la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat diu a l'article II.1 que les autoritats municipals garanteixen els drets, sense cap discriminació per raó de color, edat, orientació sexual, llengua, religió, opinió política, origen nacional o social o nivell d'ingressos.

El reconeixement legal a les famílies nombroses i monoparentals es deriva de l'apreciació dels esforços que han de fer aquestes famílies en l'àmbit econòmic en la cria dels infants. El que es persegueix amb aquest reconeixement i el desplegament de l'articulat normatiu corresponent és reduir o fer desaparèixer aquelles situacions de desavantatge amb què es puguin trobar aquestes famílies i, per tant, també els infants que en formen part.

Així doncs, podem entendre que, quan les famílies nombroses o monoparentals no poden accedir a les places predeterminades i limitades en les quals s'aplica el descompte al Festival Grec, es veuen en una situació de desigualtat respecte a altres famílies o persones que, per haver arribat abans o per disposar de més mitjans econòmics, no tenen dificultats per accedir a les entrades del Festival Grec.

És necessari tenir en compte que tant des de l'àmbit estatal com des de l'àmbit autonòmic s'està treballant amb la mirada posada en l'accés a la cultura i es presta una atenció especial als col·lectius que poden tenir-hi més dificultats.

En aquest sentit, des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya s'està treballant en l'avantprojecte de la Llei de drets culturals. La memòria preliminar assenyala com un dels seus objectius principals: **garantir la lliure participació, la creació i l'accés de tota la ciutadania a la vida cultural**, als béns, productes i pràctiques culturals, **amb especial atenció a aquelles persones i col·lectius que actualment no poden accedir-hi en igualtat de condicions**.

Per la seva part, el Govern estatal treballa en l'avantprojecte de la Llei de famílies. A l'article 25 diu que es concedirà un **tracte preferent al públic familiar, mitjançant descomptes, prioritats o altres fórmules, en l'accés a museus, teatres, béns, serveis i centres culturals de titularitat pública dependents de les administracions públiques**.

Per tant, **des de la Sindicatura entenem que no es pot limitar en cap cas el nombre de famílies nombroses o monoparentals que poden accedir al Festival Grec (i per extensió a altres actes culturals de dependència municipal)**.

També es vol parar atenció en el fet que, com s'apuntava al punt 1, es tinguin en compte, a l'hora d'aplicar un determinat nombre de famílies amb descomptes, els acords contractuals amb les companyies o promotors dels espectacles i l'adhesió a l'acord sobre descomptes aplicat per l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya.

Des de la Sindicatura entenem que les companyies, els promotors i les associacions empresarials exerceixen el seu legítim dret a negociar les condicions més avantatjoses pel que fa a les condicions i els beneficis econòmics. No obstant això, en aquesta negociació, l'ICUB, en tant que òrgan de l'Administració pública local, ha de vetllar en tot moment per garantir els drets a les famílies d'acord amb el que estableix la normativa.

Aquesta institució supervisora no és aliena a les dificultats pressupostàries de l'Administració, les limitacions amb què es troba i els condicionants existents en la seva actuació per assolir l'equilibri i l'ajustament econòmic necessari. Tot i això, cal tenir en compte que les administracions han de vetllar pel bé comú i els drets de les persones, de manera que caldrà cercar les fórmules adients per tal que la negociació amb empreses o promotors d'espectacles culturals no pugui comportar en cap cas un greuge per a les famílies nombroses o monoparentals.

També volem exposar que la Sindicatura ha treballat i s'ha pronunciat sobre els drets de les famílies nombroses o monoparentals a les resolucions 22Q000732, 22Q000759 i 22Q001564. Entre altres qüestions, en aquestes resolucions es va poder constatar que el Consistori, malgrat que introdueix ajuts i avantatges a les famílies monoparentals o nombroses, no ho fa en totes les seves àrees competencials ni amb la mateixa intensitat. L'Ajuntament, però, ha informat la Sindicatura que està treballant per millorar aquesta situació i oferir una informació clara i completa sobre els ajuts i avantatges als quals es pot optar.

4. Informació a la ciutadania

Una altra qüestió en la qual és necessari incidir és en la informació a què té accés la ciutadania.

Així, i mentre es treballi en l'articulació dels canvis necessaris per facilitar l'accés sense restriccions al nombre de famílies nombroses o monoparentals que pugui accedir als actes culturals, **cal vetllar per tal que les informacions sobre aquestes limitacions estiguin ben especificades als webs corresponents. Cal indicar, d'una banda, el nombre de places amb descomptes i, de l'altra, cal afegir un recordatori que aparegui en el procés de compra o reserva d'entrades. També seria convenient incloure un comptador que permetés veure les entrades venudes i les disponibles amb descompte, de forma transparent i garant per a la ciutadania.**

Recordem que l'Ajuntament ha de facilitar informació sobre la seva activitat, normes, organització i serveis, tal com determina l'article 6 de la Carta de ciutadania —Carta de drets i deures de Barcelona.

En aquest sentit, es vol destacar que al web municipal, on s'inclouen els apartats destinats a detallar els beneficis que apliquen a les famílies monoparentals i a les famílies nombroses, apareix l'enllaç per obtenir informació sobre els descomptes aplicats des de l'ICUB.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'ICUB ha de millorar pel que fa a l'aplicació dels descomptes a famílies nombroses i monoparentals per tal de vetllar adequadament per l'accés al Festival Grec (i per extensió a altres actes culturals) de les famílies que es poden veure en situació de desavantatge.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'ICUB** que busqui les fórmules apropiades per tal de poder garantir l'accés de les famílies nombroses o monoparentals al Festival Grec (i altres actes culturals) sense limitar-ne de forma prèvia el nombre.
- **Recomanar a l'ICUB** que millori la informació disponible al web sobre les limitacions a les famílies nombroses o monoparentals (en el procés de correcció de la disfunció actual) incorporant un mecanisme que permeti veure les entrades amb descompte disponibles, garantint així la transparència amb la ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.